

IKÄÄNTYVÄ VÄESTÖ

– uhka vai bisnesmahdollisuus?

Teksti: Pekka Pellinen

■ – Hoivasektorin tuottavuuden kehitys on elinkeinopolitiikkamme keskeisimpiä ongelmia. Sektorin tuottavuutta tuleekin parantaa 50 prosenttia seuraavien 15 vuoden aikana. Asiaa ei helpota kunnallisen sektorin työntekijöiden ikärakenne, jossa eläkeikää lähestyvien osuus on poikkeuksellisen suuri. Joukossa on erityisen paljon hoivatehtävissä työskenteleviä.

Näin ponnekkaasti linjasi kansliapäällikkö **Erkki Virtanen** KTM:n tilaaman väestön ikärakenteen muutoksia käsittelevän tutkimuksen julkistustilaisuudessa.

Suomessa väestön ikärakenne muuttuu nopeammin ja aiemmin kuin useimmissa muissa Euroopan maissa. Yli 65-vuotiaiden osuuden arvioidaan nousevan yli puolitoistakertaiseksi seuraavan kolmenkymmenen vuoden aikana. Yli 80-vuotiaiden osuus kaksinkertaistuu.

KTM:n tehtävä oli arvioida, mitä tämä edellyttää maamme teknologia- ja innovaatiopolitiikalta. Tavoite oli lisäksi tunnistaa mahdollisuuksia, joita elinkeinoelämälle syntyy väestön ikärakenteen muuttuessa.

– Emme halunneet rajata tarkastelua yksinomaan teknologiaan. Arvioon sisällytettiin myös yhteiskunnallinen ja palvelu-

näkökulma, toteavat selvityksen laatineet **Mari Hjelt** ja **Tapio Wallenius**.

Innovaatiokäsitteeseen luettiin teknologia- ja tuoteinnovaatioiden ohella esimerkiksi palvelu- ja organisatoriset innovaatiot. Hankkeen työpajoihin osallistui edustajia erilaisista organisaatioista yksityiseltä, julkiselta ja kolmannelta sektorilta.

Työssä törmättiin lukuisiin ikääntymiseen liittyviin stereotyyppioihin ja myytteihin, joista osa on hyvin hataralla pohjalla. Työpajoissa pääteltiin, että ikä tuo mukanaan työhön vaikuttavia fysiologisia muutoksia, mutta ikää enemmän innovatiivisuuteen vaikuttavat huippuosaaminen, kyky yhdistää erilaista osaamista, kyky

verkostoitua sekä työyhteisön hyvinvointi. Vanhemmilla työntekijöillä on myös kokemuksen ja laajemman näkemyksen tuomaa etua nuorempiin verrattuna.

Selvityksen mukaan mikään ei viittaa siihen, että ideoiden määrä ja synty Suomessa olisi uhatuna ikääntymisen seurauksena. Suurempi ongelma on niiden markkinoille pääsy.

Uusia liiketoimintamahdollisuuksia

Työryhmä käsitteli myös työvoiva-

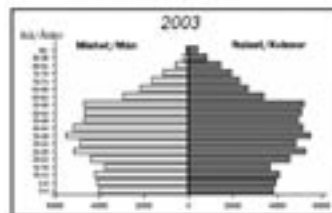
Esimerkkejä palvelutuotteista, joiden kysyntä kasvaa

- Matkailu ja kulttuuri, yleisesti erilaiset elämästuotteet
- Yhteisöllisyyteen ja yhdessä tekemiseen liittyvät palvelut (esim. ryhmäharrastukset, joukkueurheilu, ystäväpalvelut, chatit jne.)
- Mediateollisuuden palvelut
- Harrastuksiin liittyvät palvelut (esim. asiantuntijapalvelut)
- Terveystuotteisiin, sairaanhoitoon ja hoivaan liittyvät palvelut
- Asumis- ja rakennusratkaisuihin liittyvät palvelut (esim. palvelutalot)
- Kodin hoitoa helpottavat palvelut (ateria-, siivous-, turvapalvelut jne.)
- Itsenäiseen selviytymiseen liittyvät palvelut
- Henkilökohtaiset asiantuntijapalvelut (esim. elämänhallinta, mielenterveys, liiketoiminta)
- Liikuntaan ja kuntoiluun liittyvät palvelut
- Elintarvikkeisiin ja ravitsemukseen liittyvät palvelut (ostaminen, vaivattomuus)
- Etätyöskentelyyn liittyvät palvelut
- Kuljetuspalvelut
- Työn elämäksellisyys ja luovuus (elämys/koulutuspalvelut)
- Vuokratyövoima
- Työhyvinvointiin liittyvä palvelu

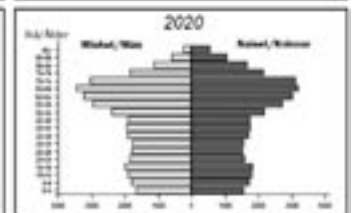
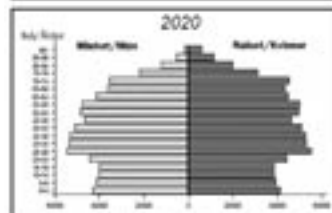
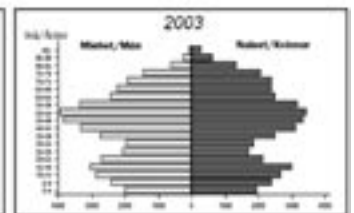
man riittävyttä. Kasvukeskukset houkuttelevat nuoria. Syrjäseuduilla palveluiden kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa.

Lähivuosien keskeisimpiä haas-

Uusimaa – Nyland

Kainuu – Kajanaland

Lähde: Työministeriön tutkimus - Kato, Stenroosin ja Hämäläisen tutkimus.

Ikärakenteen muutokset vaihtelevat eri puolilla maata huomattavasti. Kuvissa ennakoitu ikärakenne Uudellamaalla ja Kainuussa.

teita onkin tehdä työelämässä pysyminen entistä houkuttelevammaksi. Yksinomaan maahanmuutolla ei mahdollista työvoimavajetta voi paikata, etenkin korkean tason osaajien virta maahan ei ole ollut kovin suuri tähän asti.

Aivan erityisiä mahdollisuuksia ikääntymiskehitys avaa palveluliiketoimintojen kehitykselle. Tutkijat ehdottavat innovaatiostrategian laatimista tehostamaan palvelujen kehittämistä ideasta kaupalliseksi tuotteeksi. Muillakin aloilla tapahtuu muutoksia, joita voidaan hyödyntää jo olemassa olevien tuotteiden pienillä muutoksilla. Suomalaisia vahvuusalueita ovat teknologioiden ja palvelutuotteiden innovatiivinen yhdistäminen, esimerkiksi terveydenhuollon ennaltaehkäisevät palvelut, kuntoutukseen liittyvät tuotteet, pakkausteollisuus ja muotoilu.

Palvelumarkkinat avattava

Terveys- ja palvelusektorin ongelma on markkinoiden kehittymättömyys. Julkisella sektorilla esiintyy jopa pelkoa liiketoimintaa kohtaan. Tutkijat suosittelevat markkinoiden määrätietoista avaamista yrityksille, uusille toimintamalleille ja tuotteille. Yritysten ja menestyvien innovaatioiden syntyminen edellyttää toimivia kotimarkkinoita.

Tilastojen mukaan nykyiset 65–74-vuotiaat voivat hyvin, ja ryhmän terveyspalvelujen kulutus on laskussa. Pari-kolmekymppisten fyysisestä tilasta taas liikkuu melko raflaavia tietoja. Voidaanko siis olettaa kansanterveyden jatkavan positiivista kehitystään, ja kuinka pitkälle tulevaisuuskenaarioita voidaan perustaa aritmeettisten huoltosuhdelaskelmien varaan ilman laadullisia arvioita, raportissa kysytään. □

Raportti on ladattavissa pdf-muodossa Ennakointifoorumin verkkosivuilta osoitteesta www.ennakointifoorumi.fi

Esteetön kunta – tekninen toimiala näkijänä ja tekijänä

■ *Kuntien teknisten päivien tämän vuoden teemana on esteettömyys kuntien teknisten tehtäväkenttänä.*

Ohjelmissa arvioidaan monipuolisesti muun muassa ikääntyvien, liikuntarajoitteisten, lapsiperheiden sekä näkö- ja kuulovammaisten huomiointia teknisessä suunnittelussa ja käytännön ratkaisuisissa. Päivien aikana pohditaan myös yleisesti yhteiskunnallista kehitystä ja käytännön sovelluksia esteettömyyden edistämisessä.

Tapahtuma on tarkoitettu kaikille kuntien teknisissä tehtävissä työskenteleville, ammattijärjestöjen jäsenistölle ja toimihenkilöille. Tänä vuonna sosiaalialan henkilöstön ja vammaisjärjestöjen edustajien toivotaan osallistuvan päiville. Ohjelma soveltuu myös päättäjille, esimerkiksi teknisten lautakuntien jäsenille on oma erillishjelmansa. Neljännet valtakunnalliset kuntien teknisen henkilöstön koulutuspäivät järjestetään 2.–3.6.2005 Savonlinnassa kongressi- ja konserttitalo Savonlinnasalissa.

Monipuolinen ohjelma

Seminaariohjelma sisältää esteettömyysasiaa eri näkökulmista, sen huomiointia teknisessä suunnittelussa, toteutuksessa, kunnossapidossa ja huoltotöissä. Ohjelmissa esitellään myös eri toimijoiden tavoitteita, muun muassa sosiaalisen sektorin ja vammaisjärjestöjen esteettömyyden edistämisen kentässä.

Päivillä selvitetään esteettömyyskehitystä monitahoisena yhteiskunnallisena haasteena, kuntien tekninen toimiala sen yhtenä keskeisimpänä toimijana ja käytännön ratkaisujen toteuttajana. Kehityssuuntia kohti esteettömämpiä rakenteita ja tasa-arvoisempaa yhteiskuntaa arvioidaan myös yleisellä tasolla, myös EU:n toimenpiteiden näkökulmasta.

Luennoijina on maan johtavia asiantuntijoita, esimerkiksi arkkitehti **Maija Könkkölä** Invalidiliitosta, kansanedustaja **Ulla Anttila** (vhr.) ja pääsihteeri **Sari Loijas** STM:n Vammaisneuvostosta. Teknisen sektorin näkökulmasta aiheita tarkastelevat muun muassa kaavoituspäällikkö **Juha-Pekka Vartiainen** ja arkkitehti **Osmo Karttunen** Joensuusta ja rakennuspäällikkö **Heikki Mäkäläinen** Savonlinnasta.

Tapahtuma on suunniteltu yhteistyössä Savonlinnan kaupungin ja työmarkkinajärjestöjen kanssa (Kunnallinen työmarkkinalaitos, KTV, JYTY, KTN/KTK ja JUKO) teknisen henkilöstön joka kesäiseksi ajankohtaiseksi koulutustapahtumaksi. Käytännön järjestelyistä huolehtii Savonlinnan kesäyliopisto.

Tasokasta viihdettä

Perinteisesti Kunta-alan Teknisten Päivät sisältävät runsaasti oheisohjelmaa. Savonlinnasalin alakerran

näyttelytilassa on esillä toteutettuja valtakunnallisia esteettömyyshankkeita. Myös Kunnallisella eläkevakuutuksella on päivillä infopiste.

Torstain iltaohjelmassa on tanssit Savonlinnasalilla. Musiikista huolehtii Suuri Tanssiorkesteri Saimaa solistina savonlinnalainen viihdelaulaja **Katja Nykänen**, musiikin ja tanssin lomaan on osallistujille varattu pikkutarjoilua.

Päivät tarjoavat ammatillisen kouluttautumisen ohella kollegatapaamisia, alan kuulumisia, asiaa, viihdettä ja rentoutusta, päivät edustavat TYKY-toimintaa parhaimmillaan. Tarjolla on myös mahdollisuus järviristeilyyn Savonlinnan lähivesillä sekä Olavinlinnan kierrokseen. □

Lisätietoja:

http://www.savonlinna.fi/kuntien_tekniset2005